

GYÖNGYVIRÁG PALKÓ

Itt sem volt, ott sem volt, de valahol mégis volt, volt egyszer egy király, s annak egy akkora fiacskája, mint egy ütés tapló; Palkó volt a neve. Búsult a király éjjel-nappal, sóhajtozott:

- Istenem, istenem, kire hagyjam az országomat. Elveszik ettől a szetemnyi gyermektől, bizonyosan el.

Búsult a királyné is, sírt éjjel-nappal, s egyszer csak olyan beteg lett a sok sírástól, hogy hívták a csudadoktorokat: egy sem tudta meggyógyítani. Mikor a halála órája közeledett, hívatja a királyné az urát, s mondja neki:

- Lelkem uram, ha meghalok, temetess a kertbe, s a síromra ültess egy szál gyöngyvirágot. De őriztesd jól, nehogy ellopják, mert ha ellopják, még a sírban sem lesz nyugodalmam. - Azzal a királyné behunyta a szemét, s többé ki sem nyitotta.

Sírt a király, nagy volt a szomorúsága, eltemettette a királynét nagy parádéval, s a temetés után kihirdette az egész országban, hogy akinek van gyöngyvirága, csak hozza el, s amelyik legszebb lesz, azt majd elültetik a királyné sírjára, s nem feledkezik meg arról, aki a legszebbet hozza.

Na hiszen, hoztak erre gyöngyvirágot az ország minden részéből, de mennyit! Szekérszámra hozták a legszebbjét, s a király udvarában mozogni sem lehetett a sok gyöngyvirágtól. De melyik a legszebb?

Hét nap és hét éjjel folyton válogatta hetvenhét kertész, de nem tudtak megegyezni, mert mindegyik a maga választottját tartotta a legszebbnek. A hetvenhét kertész még hajba is kapott, s egymást vérbe köpülték.

Hallja a király a nagy veszekedést, lármát, kiszalad a palotából, s kérdi, mi történt.

A hetvenhét kertész egyszerre válaszolt:

- Felséges királyom, nem akarják hinni, hogy az enyim a legszebb gyöngyvirág.

Gondolkozott a király: hogyan tegyen most igazságot. Egyszerre csak előszólítja Palkó fiát. Azt mondja neki:

- Gyere, te babszem, hunyd be a szemedet, s válassz a hetvenhét gyöngyvirágból, hadd veszem legalább valami hasznodat.

Rosszul esett Palkónak, hogy az uraapja ilyen kevésre becsüli, de behunyta a szemét, s választott. Ahogy kiválasztott egyet, kérdi a király: ki hozta ezt a gyöngyvirágot?

Nagy későn előtipegett a tengernyi népből egy öreg anyóka, kinek az orra a térdét verte s mondja:

- Felséges királyom, életem-halálom kezébe ajánlom, ezt a gyöngyvirágot én hoztam Tündér Ilona kertjéből.

Nagyot nézett a király: higgyen-e, ne-e a vénasszony beszédjének, de amint kezében forgatta a gyöngyvirágot, egyszerre csillogó fehér gyémánttá változott minden gyöngye. Csuda, hogy meg nem vakult szertelen ragyogásától.

- Na - mondta a király -, elhiszem, hogy Tündér Ilona kertjéből való, de most már itt maradsz a palotámban, te vénasszony, te ülteted el, te gondozod ezt a virágot, s hogyha elvész, fejedet vétetem.

- Jól van, felséges királyom - szólt a vénasszony -, én elültetem, meg is őrzöm, csak azt az egyet kérem, hogy Palkó királyúrfi mellettem legyen minden éjjel.

- Bánom is én - mondta a király -, úgysem veszem semmi hasznát ennek a babszemnek. De hallod-e, te babszem, neked is a fejedet vétetem, ha csak egy gyöngyszem is elvész a virágról.

Azzal a vénasszony elültette a virágot, s többet el sem mozdult mellőle. Palkó pedig, mikor estére kelt az idő, nyakába akasztotta kis tarisznyácskáját, egy cipócskát tett bele, s lement a kertbe.

A vénasszony már ott ült a gyöngyvirág mellett, s fonogatott.

- Jó, hogy jössz - mondja Palkónak -, mert már elálmosodtam. Én most lefekszem, s ha tizenkettőt kondít az óra, kelts föl, mert akkor eljő Tündér Ilona, s ha nem leszünk ébren, visszaviszi a gyöngyvirágot.

Jól van, a vénasszony lefeküdt, s aludt, mint a bunda. De nem aludt Palkó. Elővette tarisznyájából a cipócskát, levágott belőle egy karéjt, s eddegélt, hogy ezzel is múljék az idő. Amint eddegélne, csak elébe áll egy kis törpe emberke. Még kisebb volt Palkónál is, de akkora szakálla volt, hogy hétrőfnyire húzódott utána.

- Jó estét, Gyöngyvirág Palkó - köszönt a törpe.

- Adjon isten - fogadta Palkó. - Hát te mi jóban jársz, te törpe ember?

- Azt mindjárt megmondom. Tudod-e, hogy ki az, akit te őrsesz? Ez a Törpeország királyának a leánya, gyöngyvirág képében. Tündér Ilona a törpék országában járt egyszer, s mikor meglátta

a törpe királykisasszonyt, aki olyan szép volt, hogy a napra lehetett nézni, de rá nem, addig könyörgött Törpeország királyának, hogy csak egy hétre, kettőre adja a leányát az ő udvarába, mert nála még ezerszerte szebbé válik, hogy így s hogy úgy, mígnem a király csakugyan odaadta leányát Tündér Ilonának. Na, hiszen azóta sem látta. Tündér Ilona irigykedett a törpe királykisasszony szépségére, s oly gonoszul bánt vele, hogy a sok sírásban, évelődésben meghalt szegény. Az öreg dajkája, aki vele volt, mindig ott sírt, ott üldögélt a sírja mellett. Hát egyszer csak a sírből egy gyémánt gyöngyvirág nőtt ki.

S az a gyöngyvirág meg is szólalt egyszer, amint a vénasszony sírdogált:

- Ne sírj, öreg dajkám, hanem húzz ki innen tövestül, mert én vagyok az eltemetett királykisasszony. Az éjjel azt láttam álmomban, hogy meghalt Fehérország királynéja, s gyöngyvirágot kíván a sírjára. Vígý oda, mert azt is láttam álmomban, hogy addig nem lesz belőlem élő lélek, míg olyan anyának a sírjára nem ültetnek, aki sokat búslakodott a törpe fia miatt.

- Na, megörült a vénasszony - mondta a törpe -, mindjárt kihúzta a gyöngyvirágot, s ment vele, ahogy csak győzték a vén lábai. De van Tündér Ilona palotájában egy vén boszorkány, ez kihallgatta a vénasszony meg a gyöngyvirág beszélgetését, s elmondta Tündér Ilonának. Hát tudd meg, hogy Tündér Ilona addig meg nem nyugszik, míg ezt a virágot innét el nem lopatja. Vigyázz, Palkó, s bizony nem bánod meg!

Ezzel a törpe ember lába közé kapta hétrőfös szakállát, s úgy ellovagolt azon, hogy egy szempillantás alatt híre-pora sem volt.

"Hm! - gondolta Palkó - furcsa beszéd, amit ettől a törpe atyámfiától hallottam. De már most csakugyan el nem alszom, ha addig élek is. Egy életem, egy halálom, csak azért is megmutatom az édesapámnak, hogy nem vagyok én olyan mihaszna babszem."

Amint ott üldögélne, gondolkoznék magában, egyszerre csak nagy erős surrogás-burrogás kerekedett a feje fölött, mintha csak ezer meg ezer madár repkedett volna a levegőben. Még föl sem nézhetett, csak elébe toppant tizenkét tündérkisasszony, valamennyi ragyogó aranyruhában, aztán közrefogták, s úgy táncoltak körülötte. Közbe-közbe még énekeltek is, de olyan szépen, mintha angyalok szállottak volna le a földre. Aztán hívták, csalogatták Palkót, hogy menjen velük. Azt mondták: jobb, ha megy, mert ha nem, úgyis elviszik.

- Na bezzeg! majd veletek megyek! - rikkantott Palkó. - Eltakarodjatok innét, mert mindjárt csúfot láttok!

Azzal oldalba lökte a vénasszonyt:

- Keljen fel, öreganyám, eljöttek a gyöngyvirágért.

A vénasszony egyszeriben talpra állott, csípőre tette a kezét:

- Hát itt sem hagytok békét ennek az ártatlan léleknek, gonosz tündérek? Mi? Na, megálljatok!

Fölkapta a guzsalyát, s azzal, supp! supp! ne neked is! úgy eldöngette a gonosz tündéret, hogy azok mind keserves jajgatással röptek vissza Tündér Ilona országába.

Na hiszen, kaptak aztán otthon Tündér Ilonától! Hogy még egy vénasszonnyal meg egy babszemnyi gyerekekkel sem tudtak elbánni. Táncoltak, énekeltek, ahelyett, hogy kihúzták volna a gyöngyvirágot, s vitték volna szó nélkül!

Következő éjjel más tizenkét tündért küldött el Tündér Ilona, de ezek éppen úgy jártak, mint az előbbiek. Azt gondolták: már mért ne táncolnánk, énekelnénk, azért csak elbírunk egy vénasszonnyal meg egy babszem-gyerekekkel. De biz Palkó második éjjelre magával vitte a kis kardját is, s csakugyan megtáncoltatta a tündérek hátán. Ha a tündérek meg akarták fogni, meghúzódott egy-egy virág levele mögött, s nem találták meg.

- Na - mondta Tündér Ilona -, most magam megyek egyedül, majd meglátjátok, hogy elhozom én a gyöngyvirágot.

A vénasszony este lefeküdt, Palkó pedig ébren maradt. Egyszerre csak hallja, hogy valaki megszólítja. Néz mindenfelé, de nem lát semmiféle élő lelket.

- Hát nézz csak erre - mondja egy hang -, én beszélek, a gyöngyvirág, törpekirály kisleánya.

S ahogy ezt a szót kimondta: a gyöngyvirág visszaváltozott törpe királykisasszonnyá.

Haj! megörült Palkó, csakhogy tánkra nem kerekedett nagy örömeben. Most már jöhet Tündér Ilona, nem talál gyöngyvirágot, s mehet vissza nagy bosszúsan.

De a törpe királykisasszony tudta, hol jár Palkó esze, s azt mondta:

- Ne hidd, Palkó, hogy Tündér Ilona visszamegy nálam nélkül, ha itt talál éjfélkor. Hiába változtam vissza azzá, ami voltam, akkor még inkább elvisz magával. Hej, csak volna itt az én pillangós hintóm, búmat sem mondanám, egy szempillantásra otthon lennék az én apám országában.

Ahogy elsóhajtja magát a törpe királykisasszony, egyszerre megvilágosodik a sötét éjszaka, s hát - lássatok csudát! - aranyos hintó szállt alá a magasságból, elébe fogva két tarka-barka pillangó. A hintó körül egy sereg törpe, ki szárnyán, ki pillangón röpkedett, bukfencezett, szinte kibújtak a bőrből nagy örömben, hogy újra feltalálták a kisasszonyukat.

- Na, Palkó - mondta a törpe királykisasszony -, jössz-e velem?

- De bizony megyek - felelt Palkó.

Azzal a hintóba kerekedtek, s repültek a pillangók, mint a sebes szélvész. Mikor aztán felszállottak jó magasra, hogy még a legmagasabb fa is alattuk volt, azt mondja a törpe királykisasszony Palkónak:

- Nézz le, Palkó, mit látsz?

Felelte Palkó:

- Látom, hogy valami szörnyeteg okádja fölfelé a lángot.

- Ez Tündér Ilona táltos lova - mondta a törpe királykisasszony.

Csak a hold meg a nap közé érjünk, odáig már nem tud felrepülni a táltos. S repültek a pillangók, s utánuk a táltos.

- Nézz vissza, mit látsz? - szólt a törpe királykisasszony.

- Azt, hogy mindjárt utolér Tündér Ilona.

S ahogy ezt kimondta, megcsapta hátba a láng, mely a táltos ló szájából hetven mérföldre előre csapott ki.

- No, még egyet iramodjatok, pillangóim! - biztatta a törpe királykisasszony a pillangókat.

Hipp! hopp! Repültek a pillangók, s mikor éppen a hintó utolsó kerekét csapta meg a láng, a hold fölé repültek.

Tündér Ilona nagy mérgesen visszafordult, Palkóék pedig repültek tovább, a hold és a nap között. Egyszerre csak megszólalt Palkó:

- Jaj istenem, odalent feledtük a vénasszonyt!

- Jaj, jaj - csapta össze a kezét a törpe királykisasszony -, bizony ottfeledtük, s most majd Tündér Ilona elviszi az országába, s meghalhatja szörnyű halállal.

Sírt a törpe királykisasszony, hogy az ő dajkáját most már soha többé nem láthatja.

De Palkó megvigasztalta:

- Ne félj, majd elhozom én, ha addig élek is, csak hazaérjünk a te apádhoz.

Haza is értek szerencsésen. No de volt is öröm a törpekirály udvarában. Örült a vén törpekirály a leányának, de még Palkónak is. Azt mondta, hogy keresve se találhatott volna alkalmasabb

vőt Palkónál! Mindjárt neki adta fele királyságát s a leányát. De a törpe királykisasszony azt mondta, hogy ő addig el nem járja a menyasszonytáncot, míg a dajkája haza nem kerül.

Búsult Palkó, mert sajnálta a vénasszonyt, de mégis gondolta, nem lesz olyan könnyű elhozni a Tündér Ilona országából. Azok a tündérek úgyis fenik rá a fogukat, s ha valahogy észreveszik, kitekerik a nyakát.

Amint így tűnődne magában, beállít hozzá a törpe ember, kinek a szakálla hétrőfnyire húzódtott a földön. Megkérdezi, hogy mi nagy bújja lehet, mikor olyan nagy lehetne az öröme. Mondja Palkó, hogy mi a bújja-baja.

- Hiszen azért egyet se búsulj - mondta a törpe ember. - Felülök a szakállamra, elrepülök Tündér Ilona udvarába, ott felkapom a vén dajkát, s vele hazarepülök.

Alighogy ezt mondta, már lába közé kapta a szakállát, s úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Na, éppen jókor érkezett Tündér Ilona udvarába, mert annak a kellős közepén egy magas fakazal volt rakva, s arra volt kikötve a vénasszony, hogy megégessék. Éppen akkor érkezett meg Plutó is az alvilágból, hogy alágyújtson a kazalnak. Már ki is vette a zsebéből a gyújtót, el is húzta a térdén, a gyújtó meg is villant, fa is tüzet fogott, de abban a minutában a törpe ember letoppant a kazal tetejére, feloldotta a vénasszonyt, felkapta, a szakállára ültette, s úgy elnyargalt vele, hogy a tündérekisasszonyok majd megpukkadtak mérgükben, mikor ezt látták. Hát még Tündér Ilona! Fel akart ülni a táltos lovára, hogy elfogja őket, de a táltos ló éppen akkor törte ki a lábát, s feküdt a jászla előtt, meg sem tudott mozdulni. Így aztán a törpe szépen hazaérkezett a vénasszonnyal,

Most már csakugyan volt nagy öröm, de mekkora! Csaptak olyan lakodalmat, hogy hetedhét országon túl is híre ment. Palkó a törpe embert megtette udvarmesterének, akinek a nagy örömtől még hét rőfre nőtt a szakálla.

Így volt, vége volt, igaz volt. Aki nem hiszi, járjon utána.